

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Kossuth Lajos-
utca 37. szám Ide intézendő
a lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Hílyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTOKON.

Felelős szerkesztő: Dr TERHES SÁMUEL.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Deák Ferencz-u.
8. sz. a. a könyvkereskedésben
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petítor tér-
fogata 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nekülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány utján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Építkezés előtt.

Egy kisváros életében számos félszepséget találunk.

Mindenekelőtt komikus egy kis város társadalmi élete. Főalapja a hazugság. Szóval és külsőleg mindenki tiszteli a másikat, de a valóságban mindent megtesz a mások megrontására. Nem is rosszakaratból, hanem szokásból. A pletyka a fő kormányzó-hatalom.

A pletyka és az egymás iránt való megszokott rosszakarat egy tősgyökeres kisvárosi embernek fel sem tűnik, egészen természetesnek találja. A társadalmi élet ezen ferdeségei közösek minden kisvárossal, ezen segíteni nem lehet, ellenben gyökeresen lehet orvosolni a közügy terén előforduló ferdeségeket.

A legtöbb kisváros a közügyek terén az utóbbi időkben rohamos haladást mutat.

Városunk ebben a tekintetben sokáig a legmaradiabb, a legfélszegebb városok közé tartozott. Nem olyan régen történt, mindnyájan emlékszünk rá, hogy a városi képviselőtestület megfosztotta a várost egy ezred tűzértségtől, csupa kicsinyeskedésből.

Örömmel konstatálhatjuk, és mint a közvélemény organumának, konstatálnunk kell, hogy a legutolsó időben városunk is halad. Igaz ugyan, hogy a régi hülye intézkedések folytán még most is számos akadály állja el a haladás útját, de azért városunk haladása kétségbe nem vonható.

A haladás szemmel látható jelei az újonnan épült középületek, a konzervgyár és a villamos világítás, fokmérője pedig a pótdadó emelkedése.

Ez az utóbbi állítás megint olyan dolog, a melyen a kisvárosi gondolkodás megbotránkozik és a legjobb esetben kineveti. „Hogy lehetne egy város haladásának fokmérője a pótdadó emelkedése?“ — csodálkoznak a kisvárosi bölcsék. Pedig ez így van nemcsak a városoknál, hanem az államoknál is. Angliának vagy Francia-

országnak óriási államadóságai vannak és közgazdaságilag mégis az első helyen állanak az összes nemzetek között. A pótdadó emelkedése egy okosan vezetett városnál csak azt mutatja, hogy a városnak sok olyan szükséges befektetéseket kellett tenni, a melyeket a modern haladás megkövetel és a melyek csak a jövőben fognak hasznot hozni.

A mit eddig a kisvárosokról általánosságban irtam, azt azért tartottam szükségesnek elmondani, mert városunk jelenleg olyan fontos lépésre készül, a mely fejlődésére kétségkívül nagyon fontos befolyással lesz.

Építkezés előtt állunk. A város 400000 korona kölcsönként való felvételét határozta el.

Ebből a 400000 koronából sok mindent kell felépíteni. A legelső dolog természetesen a leányiskola felepitése. Ez nagyon fontos dolog, a mely okos körültekintést és előrelátást igényel. Különös figyelemmel kell lenni arra, hogy az épület ne csak a „ma“ igényeinek feleljen meg, hanem évtizedek múlva is megtudjon céljának felelni.

Nagyon fontos és mindenesetre tanulmányozást érdemlő kérdés az is, hogy ha már egyszer a város, jól felfogott érdekében költséges építkezést eszközöl, nem lehetne e egyszerre egy női ipariskola felállítását kieszközölni. Egy női ipariskola felállítása mindenesetre nagy hiányt pótolna. Lányaink a polgári iskola elvégzése után tovább nem tanulhatnak, illetve kénytelenek a szülői házat elhagyni, a mi pedig egy fiatal leányra nézve a lehető legrosszabb hatású.

A mai közgazdasági viszonyok közt számos szegénysorsú leány rá van szorulva, hogy önmaga keresse meg kenyerét és a társadalomnak, valamint az illetékes hatóságoknak kötelessége, hogy erre nézve a segédeszközt megadják.

A leányiskola építésén kívül itt áll még az állami gyermek-menhely, a méntelepi új kaszárnya felépítése, és a „Három Rózsa“ vendéglő restaurációja.

Harmadsorban azt is jól tudom, hogy felolvasásom olyan dolgokban, melyek a kedélyre hatnak, mulattatnak, gazdag nem lehet mindamellett szeretem remélni, hogy Önöket, tisztelt hölgyeim és uraim, az unalomtól legalább megmentem. Mert lehet-e az iparosság számára érdekesebb és hasznosabb dolog annál, a mely foglalkozásának a multjával, a létező iparágak s iparviszonyok gyökereivel vagyis az ipar történetével ismerteti meg. Hiszen a történelem az élet tanítója s nemcsak végítélet az elmúlt események és elhunyt emberek felett, hanem végtelen gazdag tárháza a tapasztalatoknak, jegyzőkönyve az emberiség fejlődésének. Feltárja a multat, hogy vezesse a jelent s következtetni engedjen a jövőbe. — Ajándékozának meg hát szives figyelmökkel!

Az emberiség művelődés történetében három korszakot különböztetnek meg a tudósok. Ha mély árkot, kutakat ásunk, különböző földrétegeken, kőzeteken kell áthatolnunk. E rétegek úgy fekszenek egymáson, mint a könyv lapjai s valahányfele a földrétege, annyiféle a bennük található tárgyak alakja, minősége és anyaga is. E rétegeket tehát úgy tekinthetjük, mint az őskori történelemnek egyes lapjait, melyek hamisítatlan igazsággal derítenek fényt a letűnt időkbe.

Ezeket a földrétegeket és a bennük található tárgyakat tekintve, állapítja meg a tudomány, a geologia, az őskor történetét, melyet három korszakra oszt fel. Ha a föld mélyéből kőeszközök kerülnek elő, úgy azok a legrégebb kornak, a kőkorszaknak a maradványai. Ha réz vagy bronz tárgyakat találunk, azok a bronz korszaknak az emlékei; ellenben, ha vastárgyakba ütközik az ásó vagy furó, azok egy újabb kornak, a vaskorszaknak a maradványai.

Ezek az őcskaságok azok a fontos adatok, melyekre következtetésünkben támaszkodhatunk, mikor az ipar multjának, fokozatos fejlődésének kérdéseiben egyéb adat nem áll rendelkezésünkre. Igaz, hogy itt maga a tudomány is csak feltevésekkel dolgozik, de segítségül vonja következtetéseiben a mult idők embere és a jelenkor természeti vad népe közötti ethnografiai párhuzamot, összehasonlítást.

Hogy az ilyen párhuzam mennyire jól talál bizonyítékul hozhatom fel a fegyverkészítés példáját. Fegyvert készített az ősidők embere a maga kezével, mert

Különösebben a méntelepi új kaszárnya ügye olyan, mint a mellyel való beható foglalkozás égető szükség. Az állammal kötött szerződésünk lejárában van és kívánatos dolog, hogy oktalan kicsinyeskedések miatt a méntelepet is el ne veszítsük.

A „Három Rózsa“ restaurációja, ha nem közgazdasági szempontból is, de egyébként feltétlenül kívánatos. Egy olyan forgalmu városnak, mint a milyen Rimaszombat, szüksége van egy tisztességes szállodára, meg azután a jelenlegi nagy terem k színházi vagy bali célra való alkalmazása egyenesen közegészségügy ellenes dolog.

Mindezek az építkezések kivételre várnak és mindezeket legzélszerűbben most egyszerre lehetne keresztül vinni. Természetesen az okos előrelátásnak és körültekintésnek nem szabad hiányozni. Luxuriózus építkezésekbe, a melyek a város pénzügyi helyzetet veszélyeztetnek, nem szabad belemenni, de viszont a modern haladás követelményei elől sem lehet elzárkozni, inkább más helyen kell takarékoskodni, pl. a vadászterület redukálása által.

Pénzügyintézetek nagyhete.

A rimaszombati takarékpénztár, az osztrák-magyar bank mellékhelye, vármegyénk ez első, mintaszerűen vezetett, megbízhatóságáról messzeföldön ismert pénzügyintézete f. hó 24 ikén tartotta évi rendes közgyűlést, melyen 500 nál több részvény volt részben személyesen, részben meghatalmazás utján képviselve.

A közgyűlés elnökevé Baksay István kir. tanácsost választottak, ki szívélyes szavakkal üdvözölte a megjelenteket. Institoris Endre igazgatósági jegyző felolvasta az igazgatóság jelentését, melyben indítványozták, hogy az alapszabályok módosíttassanak s az intézet céljaul tűzessék ki az is, hogy hitelintézetek létesíttessenek. A jelentés beszámol a Konzervgyár és a villanyvilágítási vállalat fejlődéséről is, jelenti, hogy az újabb betétek után 3 1/2 % ra szállították le a kamatlatat s a felhalmozott betéteket 4 % os átlampapírokba fektették. A mult évben a pénzügyi forgalom volt: bevétel:

fegyverre szüksége volt. De ez a fegyver alkalomszerűleg szerszám is volt, a mint szerszámát kétségkívül fegyverül is használta. És mit látunk most? Azt, hogy akar melyik természeti vad nép e bere a fegyverét csak úgy, olyan anyagból olyan alakban készíti, mint a melynek az őskor emberétől számos példányban reánk maradtak.

Volt tehát az emberiség történetében egy olyan korszak, a melyben a szükségletek kielégítésére szánt eszközök leginkább kőből készültek s ezek mellett csak elvétve szerepeltek fából, esontból és szaruból készült eszközök. Az emberiség őskorának e rézet kőkorszaknak nevezik. Hogy mikor kezdődött s mikor végződött, maguk a tudósok sem tudják megállapítani, tartamat 100000 évnél is többre teszik.

Bizonyára ez a legrégebbi kor, a mikor az ősember a kezébe akadt kő vagy esont darabot kezdi használni szükségleteinek kielégítésére, természetesen idomiatlan vagy durván és esetlenül idomított alakban. — Ebbe a korba, az ugynevezett történelem előtti korba esik az ipar keletkezése, ebben élte át gyermekkorát. Természetes, hogy itt ipar alatt nem szabad mást értenünk, mint az ősembernek azon munkálkodását, a melylyel élete fenntartásához szükséges eszközeit előállította; tehát tisztán házi foglalkozás volt ez, s nagyon, de nagyon is messze állott az iparszerű munkásságtól. De hogy annak az előzményeihez tartozik, az bizonyos. Mert végre is, úgy a legalacsonyabb, mint a legmagasabb fokú munkának egy az eredete, egy a célja; ez is, az is a szükséglet elégit ki. Szükség nélkül sem munka, sem ipar nem keletkezett volna. Ez a szükség tette bibliai őszüket, Ádámot, az emberiség első iparosává, midőn a paradicsomból kiűzetve durva fakalibát alkot és kerítéssel veszi körül s így szól: „Ez az enyém! A nagy világ helyett e tér lesz otthonom. Bírok vele, megvédem azt a kártevő vadaktól és kényszerítem nékem termeni.“ Majd megszólal Éva: „En meg lugast csinálók, éppen olyat, mint az előbbi s így közénk varázslom a vesztett édent.“ Erre a munkálkodásra, e kettős kijelentésre jósolja meg aztán Lucifer: „Vajh, mi nagy szavat mondottatok ki. A család s tulajdon lesz a világnak kettős mozgatója, melytől minden kéj és kin születni fog. És e két eszme nő majd szüntelen, a mig belőle hon lesz és ipar. Szülője minden nagygnak és nemesnek, és felja-

TÁRCZA.

Az iparfejlődés története.

Írta s a rimaszombati „Polgári Olvasókör“-ben 1904 február 21-én felolvasta: KOMÁROMY GEZA.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Az iparfejlődés történetét vettem jelen felolvasásom tárgyául s át akarom Önöket, vezetni azon hosszú évezredekben, a melyről hallani Önöknek olyan kevés alkalmuk van s a melynek művelődési viszonyait, iparszerű foglalkozását kevésbbé ismerhetik.

Némi világosságot akarok deríteni a régi idők iparának multjára s fokozatos fejlődésére, hogy azokat összehasonlítva a jelenlegi állapotokkal, belőlük üdvös következtetéseket vonhassunk a jelenre s a jövőre nézve is.

Nagyon jól tudom, hogy nagy feladatot tűztem magam elé, mert hiszen a mult és a jelen ipara között óriási a távolság; a kőkorszakbeli esetlen fegyverektől a mai Maxim ágyúig, vagy a Kain durva, fegyvernek nevezhető dorongjától a mai egy arasznyi forgó pisztolyig évezredek tünnek el. En pedig e hosszú uton, az emberiség haladásának e szinte megmérhetetlen útján vezetem Önöket végig, tisztelt hölgyeim és uraim!

Másodszor azt is tudom, hogy tárgyam tökéletes és teljes kifejtése meghaladná erőmet s egy Önöknek szánt felolvasás keretén messze túl terjeszkednék, mert hiszen évezredek képezik anyagát. — Talán éppen ez lehet az oka annak, hogy az ipar történetét, mint az emberiség művelődés történetének egy részét úgy, hogy az mindent magában foglalja, minden tekintetben teljes és tökéletes képet nyújthatna, senki sem irta meg. Egyes írók szentelnek ugyan egy pár sort vagy egy rövid fejezetet az iparnak, de az az olvasót nem elégittheti ki, mivel vagy nagyon is általánosak, vagy csak egyes részleteket tárgyalnak, a melyekkel az összefoglaló áttekintést kereső olvasó nem tud mit csinálni. En sem nyújthatok hát teljes képet Önöknek, ha nem csak a körülményekhez szabva tárom Önök elé az ipar fejlődését itt ott kapcsolatosan azon történeti tényezőkkel, melyektől az ipar történetét elszakítani lehetetlen.

11.484.466 kor. 98 fillér, kifizetés: 11.395.528 kor. 59 fillér, készpénz maradvány: 88938 kor. 39 fillér. A betétek álladéka: 6057864 kor. 21 fillér. Váltóké: 1950772 korona. Jelzálogkölessen: 2446306 kor. 02 fillér Folyó számláé: 1875456 kor. 82 fillér. Kézizálogoké: 65822 kor. Nyugdíjalapé: 78310 kor. 15 fillér

Az 1903 évi bruttó nyeresége 97691 korona 12 fillért tett, melyből a kétes követelést 9298 korona 49 fillért levonva 88392 korona 63 fillér a tiszta nyeresémeny, melyből a levonások és a múlt évi maradvány hozzá adása után marad: 93921 korona 17 fillér s ez becsátatott a közgyűlés rendelkezésére. Az igazgatóság azt javasolta, hogy 52800 korona osztalékként (részvényenként 44 korona) adassék ki, a tisztviselők jutalmazására 2750 korona fordítottassék, s jótékonykezéltre a már kiosztott 388 koronán kívül 1720 korona adassék. A póttartalékhoz 30000 korona csatoltassék, s 6651 korona 17 fillér az 1904 ik év számlájára vitessék át.

A közgyűlés a felügyelő bizottság által is pártolt javaslatokat egyhangulag elfogadta s az igazgatóságból kilépő *Baksay József*, *Dapsy József*, *Institőrész Endre*, dr. *Löcherer Tamás* és *Tóth Béla*, valamint a felügyelő bizottság tagjai: *Baksay István* dr. *Veres Samu*, idb. *Sátoó István*, *Bodor István*, *Ragályi Géza* és dr. *Baksay Dezső* egyhangulag újra megválasztották.

Szavazás utján napbiztosokká választották: *Cseh István* közgyám, *Cseh János*, *Eszényi Gyula*, *Ethely Frigyes*, *Fülöp Benjamin*, ifj. *Gaskó János*, dr. *Glauf Pál*, dr. *Institőrész Endre*, dr. *Kármán Aladár*, *Kerekes Dezső*, *Konyha Béla*, dr. *Kovács László*, *Lengyel Iván*, *Lengyel Pál* idb., *Lengyel Pál* ifj., *Matolcsy Pál*, dr. *Meskó Miklós*, *Puczkó Emil*, *Perecz Samu*, *Schulhof Pál*, *Soós Ferencz* építész, *Sátoó István* ifj., *Szabó József* ny. pénztárnok, *Szabó József* mészáros, *Szabó József* adópénzt., *Széplaky Lajos*, *Szomolnok Antal*, dr. *Terhes Samu*, *Varga Lajos*, *Varga István*

Végül *Molnár József* mondott köszönetet *Baksay István* elnöknek a közgyűlés tapintatos vezetéseért

Hírek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk minden olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy ugy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni sziveskedjenek. Tisztelettel a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Városi közgyűlés. Rimaszombat város képviselőtestülete t. hó 18-ikán közgyűlést tartott Dr. *Kovács László* polgármester elnöklete alatt. — Az első tárgy volt az állami elemi iskolánál épült illemhelyre vonatkozó számadás, melyet a közgyűlés tudomásul vett és felterjeszti a tanfelügyelőség utján a miniszteriumhoz. A városi 1902-iki számadásokat a törvényhatóság jóváhagyta s az erre vonatkozó közgyűlési határozatot a képviselőtestület tudomásul vette s a pénztárnoknak és számtanácsosnak a felmentvényt megadta. A városi tiszt. segédkezelő- és szolgazemélyzet nyugdíjintézetének 1903-ik évi számadását a tanács beterjesztette a közgyűléshez. Ennek felülvizsgálására: *Zachar Gusztáv* elnöklete alatt *Kozma Szabó József* és *Szomolnok Antal* küldetett ki. Az összesítve kezelt iskolai alapvagyon 1903-iki számadását ugyancsak a megválasztott bizottságnak adják ki felülvizsgálat végett. A város egyes birtokosok tulajdonát tevő vadászterületet a képviselőtestületi közgyűlés tudvalevőleg bérbeadta a rimaszombati vadásztársulatnak 12 évre az 1905. évi augusztus hó 15-én lejáró eddigi szerződésben kikötött feltételek mellett. Az erre vonatkozó és most előterjesztett szerződést a közgyűlés elfogadta s az a tavaszi megyegyűlés elé fog kerülni jóváhagyás végett. A közgyűlés még a tanács javaslatára özv. *Barta Károlynét* felvette ingyenesen a szegények intézetébe és az általános ipartestület kebelében alakult iparos nyugdíj-egylet alaptökeje gyarapítására 1904 évre 100 koronát szavazott meg. Végül a szabadkai állami méntelep részé-

lőja önnön gyermekének”. Rejtély volt e felelet az ősember párnak, de mi e jövendölést megvalósulva látjuk. Csakugyan a szükség előidézte munkából fejlődött ki az ipar s elsősorban is ez mozgatja a világot. Csakugyan az életmódnak s a viszonyoknak évezredek át sokat kellett változni, míg e foglalkozások egyesek sajátlagos foglalkozásává válván, megszülemlt a mai értelemben vett ipar.

Ennek a kőkorszaknak tárgyai, ipari készítményei ma haszontalan ócskaságoknak látszanak, de a tudományra nézve becsebbek az aránynál, mert ezekkel az ócskaságokkal évezredek mélységébe szállhatunk le, ott gyujthatunk világosságot, a hol eddig a tudás fénye nem is derengett.

Arra nézve, hogy miképen keletkezhetek ezek a primitív eszközök, azzal felelhetünk. — mint már említettük is, — hogy az életfentartás ösztöne adta ezeket az ősember kezébe. Tudjuk, hogy az ősember a fák gyümölseivel, gyökereivel, hallal, csigával stb. táplálkozott. Igen, de a természet nem minden időszakban szolgáltatja készen az eledelt. Így aztán az ősember is felfedezte, hogy doronggal leütheti a vadat, horoggal megfoghatja a halat, eszél szóttérheti a kagylót; s elkészítette a szükséges eszközöket kőből, fából, esontból. Ehhez aztán csak valami ötlet kellett, hogy e durva eszközök tetszetősebb és megfelelőbb alakot öltsenek. Az iparnak e legrégibb termékei: kések, balták, vésők, fejszék, kalapácsok vakarók, nyíl- és dárdahegyek, török legnagyobbbrészt kovaköböl készültek; a szuro és vágó eszközök, tű, ár, botok, szerszámok nyelei inkább esontból, fából és szaruból készültek; voltak még sárból és agyagból égetett edények is. Körülbelül ennyire terjeszkedik a kőkorszak ipara s ezen eszközökön a díszítésnek semmiféle nyomaival sem találkozunk; művészetet tehát e korban ne is keressünk legfeljebb a esiszolásban vagy az eszközök csinosabbá tételében láthatunk némi művészi hajlamot.

Érdekes megismerkednünk az ősemberek építményeivel is. Minthogy a létentartás nehézségein kívül a természet mostohaságaival is küzdenie kellett az ősembernek, hát lakóhelyre is szüksége volt. Első lakóhelyül bizonyára a barlangok szolgáltak. Ezeknek mintájára készítették aztán a síkvidéken a földbe vájt lakóhelyeket,

re egy 420 koronás új tűzifeszakadó beszerzését határozta el a közgyűlés, mely aztán ezzel véget is ért.

Uj igazgató. A gőmörmegyei takarékpénztár és hitelbank igazgatósági elnöki állásáról *Sztojkovits Emil* leköszt. Az igazgatóság új elnökévé egyhangulag *Szémanu Endre* prépost-plébánost választották.

Tudorrrá avatás. *Batta Pál* ügyvédjelöltet — *Batta György* simoni ev. ref. lelkész fiát — fiatalágunk egyik rokonszenves tagját a napokban avatták a jogtudományok doktorává a kolozsvári *Ferencz József* tudomány egyetemen.

Eljegyzés. *Kalanda Gyula* alsó-székelyi ev. lelkész eljegyezte *Késmárkon Oszvald Aranka* urhölgyet, *Oszvald György* nyugalmazott rendőrkapitány szép és művelt leányát.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a nagyszlabosi állami kisdudóvó intézet vezetésére *György Erzsébet* okleveles óvónót nevezte ki. A kinevezett ifjú óvónő a közelmúltban a pongyeloki, susai és nyustyai nyári gyermekmenhelyeken oly biztató eredménynyel tüntette fel állására való rátermettségét, hogy bizvást reméljük, hogy új helyén is meg fog felelni azoknak a nagy és szép feladatoknak, melyeket a gőmörvámegyei tanügyek ez idő szerinti buzgó és lelkes vezetője a nagyszlabosi kisdudóvó államosításához fűzött.

A bodajki képviselőválasztás t. hó 18-án lezajlott s az eredmény az, hogy a szabadelvű és a néppárti jelölt között márczius hó 8-án új választás lesz, miután abszolút többséget egyik sem nyert. Dr. *Szeless Ödön* helybeli ügyvéd, lapunk régi munkatársa — bár megválasztatása nem sikerült, az erkölcsi eredménynyel meg lehet elégedve, mert hívei ugyancsak szép számmal sorakoztak zászlója alá, a mennyiben ő 695 szavazatot kapott.

Közgyűlés. A „Polgári Olvasókör” kebelében fennálló temetkezési-egylet évi rendes közgyűlését a kör helyiségében t. hó 28-án, délelőtt 10 órakor tartja.

Ünnepeltetés. *Rösch Frigyes* kohóigazgatójának központi igazgatóvá történt előléptetését folyó hó 20-án ünnepelte a krompachi bányá- és gyártelep egész tisztviselő kara, mely alkalommal banket volt a gyári kaszinó helyiségében. — A rokonszenves ünnepelt méltó óvációban részesült és lépten nyomon kifejezésre jutott a közszeretet és tisztelet, melylyel a tisztviselők az ünnepeit iránt állandóan ragaszkodással viseltetnek.

Kivándorlási biztos. A belügyminiszter megengedte, hogy Gőmör-Kishontvámegye területén *Fischer Bertalan* magánhivatalnok, rimaszombati lakos, a kivándorlással szállítási szerződést köthessen.

Mihalik Miklós tanító ügye. Lapunk egy régebbi számban idézőjel között szoszerint közöltünk egy szerkesztőségünkhöz érkezett levelet. A levél a nagyveszterési ág ev. lelkészét és tanitót pánszlávizmusmal vádolta. Ezen hírünk ezafolatként megkaptuk a rozsnói tanitói járáskör ülésének jegyzőkönyvét, a mely *Mihalik Miklós*nak elégtételt adott a rajta esett sérelem ért és egyszersmind lapunkat kegyetlenül lepoeskonidázza. A jegyzőkönyvet, a mint azt lapunk következő számban kifejtettük, sértő hangja miatt nem közöltük, ellenben örömmel regisztráltuk, hogy a rozsnói járáskör elnökének bizalmat szavazott és egyszersmind fölszólítottuk a rágalmozó levél íróját, hogy álljon elő a levelében ígért bizonyítékokkal, ellenkező esetben kénytelenek leszünk őt beleplezni. A levél írója, daczára ezen felhívásunknak, mindez ideig nem nyilatkozott, ki kell tehát jelentenünk, hogy a levelet *Nagy Béla* írta Nagyroczeről. Ezek után kötelességünknak tartjuk, — a mit illendőbb megkeresés után azonnall megtejtünk volna, — hogy *Mihalik Miklós*nak lapunkban elégtételt szolgáltatassunk. A levélíró hallgatása és a *Mihalik* mellett megnyilatkozott kartársi közbizalom után kétségen felül áll, hogy lapunkat megtejtésztették és *Mihalik Miklós*nak hazafisága senki által kétségbe nem vonható. Ez áldatlan ügy alkalmából önmagunknak és olvasóközönségünknak tartozunk még azzal is, hogy a mi komoly irányu és hangu lapunk, mely eddigi magatartásával igyekezett negyedszázadon át meg-

odulakásokat s föléje tetőt alkalmaztak. Nézzük meg egy esikóstanyát vagy egy gulyás eserényt, fogalmat alothatunk a veremlakásról. Építészeti iparról hát e korszak első felében nem beszélhetünk. Ezzel t. i. a föld színe feletti építkezéssel, a korszak második felében találkozunk. Kétféle fajta ismeretes u. m. a ezölöpépítmény és a közönséges kunyhó. A ezölöpépítésben a következő rendszer mutatkozik. A tő partjától 200—300 méternyire ezölöpöket vertek a vízbe s ezekre, mint talapzatra rakták a padlózatot, a mely alapjául szolgált a négyszögletes vagy kör alakú, vert fallal körülzárt s náddal vagy kákvál fedett hajléknak. Ilyen ezölöpötelepek nyomaira akadnak hazánkban is a Fertőtavon, hova bizonyára azért menekült az ősember, hogy jobban védve legyen a vadak ellen; de meg az embertársaitól való félelem is okot adhatott neki erre, mert hiszen abban az időben a *Kain* és *Ábel*-féle esetek igen gyakoriak lehettek.

A közönséges kunyhó építése a következő lehetett. Egy erős fatörzs körül köralakban karókat vertek a földbe ferdén s a karók felső végét a fatörzshöz erősítették. E karók képezték a gerendázatot, melynek közeit rőzsével töltötték ki s reá földet hanytak vagy agyaggal betapasztották. — Butorzatról e korszakban nem lehet beszélni, mert hiszen fűből és mohból vetették ágyukat, ugyszintén ruházatrol sem, a mit bizonyára az elejtett vad bundás bőre szolgáltatott. Bizony a ruhát még akkor nem tudták kiszabni, hanem pl. lebuzták a medve bőrét, megszáritották s ugy a hogy megpuhitották s aztán belebujtak. Vagy az állat esontjából tüket készöztöttek s növényi rostokkal, — mint ezérnéval — összetűzdeltek a kisebb bőrtüket s megvolt a gallér, a bunda. Ime ilyen lehetett az első összabó munkája s az első divat.

Hogy a szövés sem lehetett előttük ismeretlen, bizonyítják a reánk maradt agyagtömbök, székek melyek a szövéshez voltak szükségesek, de ruházati darabok, szövetek igen ritka esetben találtak, ugy hogy a szövészet mibenlétéről halvány fogalmat alothatunk.

Érdekes még az is, hogy az ősember is szerette magát piperézni; viselt gyűrűt, nyaklánczot, karpereczet, mik agyagból, esontból, csigahéjből készültek. A pipe-részéhez tartozott a test festése is. A barlangokban, sírokban talált vörös festékes edények is bizonyítják ezt. Ime az első pirosító.

épített niveaun maradni — nem szokott felülni mindenféle izetlen tréfának, s ép ezért őszintén sajnáljuk hogy a Nagy Béla név alá rejtőzött tudósító ilyen tisztességtelen módon becsapott bennünket. Hisszük, hogy kutatásaink eredményre fognak vezetni, s megtudjuk még, ki az a Nagy Béla, kit akkor igazi néven fogunk megnevezni, s átadjuk a megérdemelt közmegvetésnek őt, ki az előttünk ismeretlen, s nálunk még sohasem panasztolt *Mihalik Miklós* az olvasóközönség előtt befeketíteni igyekezett.

Halálozás. *Tótyi István*, helybeli régi jönevű iparos polgártársunk, ki nagy erejéről híres volt, t. hó 20-ikán 71 éves korában meghalt. A becsületes és szorgalmas ember halála polgárságunk körében őszinte részvétet kelt, s halálát kiterjedt rokonság gyászolja. Folyó hó 22-ikén nagy részvét mellett kísérték ki örök nyugalma.

Színház. *Mezei Kálmán*, a munkács—besztercebányai színházterület igazgatója kitünően szervezett társulatával jövő hó elején városunkba érkezik. Az igazgató csak a három első előadás után nyit bérletet, hogy közönségünknak alkalma legyen meggyőződni a társulat művészi erejéről. A 60 tagu társulat, a mely sajt zene-karral és műszaki személyzettel rendelkezik, hosszú idő óta az első művészi színoualon álló társulat lesz városunkba, és reméljük, sőt elvárjuk közönségünktől, hogy a társulatot jól megérdemelt pártfogásában fogja részesíteni.

Felolvasás. A helybeli „Polgári Olvasókör” nagyterme ismét zsufoltság megelt a múlt vasárnap, azaz t. hó 21-én. Ekkor tartotta u. i. délután 3 órakor nagyérdemű népszerű felolvasását *Komáromy Géza*, a rimaszombati egy. prot. főgimnázium nagykézültésű tanára. Az ipar fejlődéséről beszélt nagy tudással és mindvégig vonzó, a figyelmet felhívó előadással. Ugyannyira, hogy a tulnyomó részben derék iparos polgártársainkból álló óriási közönség eleitől végig a legnagyobb figyelemmel és helyeslő érdeklődéssel hallgatta a felolvasó érdekes fejtegetéseit. És nem is esoda! Hiszen azok a szépen és plasztikusan kidomborított képek, melyekben az iparnak az emberiség fejlődésének egyes, nagy korszakaiban való állapotát, bűnulatok haladását szemléltette a esiszolatlan kőkorszak primitív eszközeitől a mai gőz- és villamos kornak bámulatos és esodatolt keltő gép óriásaiig; ezek méltán keltettek általános érdeklődést. Elvonult lelki szemünk előtt a barlanglakó ősember a maga bárdolatlan készközveivel, majd a esiszolt kőkorszak és még inkább a bronzkor harcias népe már határozottan felesillanó díszítő, tehát művészi hajlamával, mi izlésésével összes házi eszközein és fegyverzetén. Aztán láttuk a vasnak, az aczél feltalálásának esodás általító hatását az ipari tárgyaknak s az állami élet mindtökéletesebb fejlődésével együtt magának az iparnak, kettős ágának: a nagy- és a kisiparnak fellendülését, fejlődését. Megjelentek előttünk a ezétek derék nagymestereikkel, vasas—pintos ládákkal, kutyabőrös kiváltságokkal, ezereimonias és tagjai iránt szigorú itéletteikkel míg nem elsöpörte valamennyiöket a franczia forradalomból egész Európán át, végig süvöltő zivatar, mely a régi világ romjain, összezuzott trónjain új állami és egyeni életet és ezekkel együtt új ipari fejlődést teremtetek egészen napjainkig, a szabad versenynek és a gyáriparnak a kisipart, magsemisülő-sel fenyegető korszakáig. — Már e vazlatos keret is mutatja, hogy a derék felolvasó óriási tárgyat választott *Olyat*, a melyről saját szavai szerint is napokig, sőt hónapokig lehetne beszélni. És annál nagyobb az érdeme, hogy nemesak derekasan megbirkózott ez óriási feladattal, hanem oly gondolatokat szült, oly érdeklődést támasztott a hallgatóság körében, hogy méltán aratta azt a szép sikert, azokat a tapsokat, melyekkel a több mint 3/4 órai vonzó felolvasást óriási közönsége — melynek díszet egy szépséges hölgy-phalanx alkotta, jelentőségét pedig a polgári elem tulsulya adta meg — megérdemelte valóban azokat a tapsokat és éljeneket, melyekkel jutalmazták. „Minden szava csakugyan a szívünkhöz szolt!” — a mint egyik előkelő polgártársunk a felolvasás végén magát kifejezte.

Mielőtt e korszakot odahagynók, nem lesz talán érdektelen felemlíteni, hogy a kőkorszak emberei is ismerték, sőt hasznukra is tudták fordítani a tüzet. Bizonyítják ezt az égetett edények. Annyi igaz, hogy maguk képtelenek voltak előállítani a tüzet, de segítségükre jött a teremtetés ura, villámot küldött az égből, mely lángra lobbantotta a száraz fát. Mikor aztán az ősember ennek jótékony melegét, hatását érezte, imádattal vette körül. Gondoskodott arról, hogy esuládjánál is legyen belőle s ha talán kialudt, annak beszerzése képezte a főgondot. Innen magyarázható meg az őskorból eredő tűzizadás.

Az emberiség művelődésének 2 ik korszaka arra az időre esik, midőn a szükséges eszközök anyagául az akkor ismert fémeket kezdi használni. De hogyan jöttek rá a fémek használatára? Valószinű, hogy a véletlen vezette rá az ősebert, mert hiszen ez alacsony műveltségi fokon álló ősember tervszerű kísérletezése nem telezhető fel. Valami alkalmas helyen, pl. érczartalmu közetben tüzet rak; a meleg követeztében kialvad az ércz majd kihül s fénylő tömeggé lesz. Látja ezt az ősember, valami használható tárgyat formál, esiszol belőle, szóval hasznalatba veszi az érczet. Különböen bármikéent történt is a fémek felfedezése, annyi tény, hogy óriási hatással volt az emberiségre. Hatalmas lendületet vett a kőkorszak házi foglalkozása, mert míg a kő kevés teret nyujtott az izlés kifejezésére, addig a fémek simulékonyabbak lévén, a fémeszközök legpazarabb változatait parmentti meg az emberi izlés. A házi foglalkozást az ipar váltotta fel, mely már nagyobb kézi ügyességet is követelt, s az ipar képesán létrejött a nép-k sűrűbb érinkezése, szóval a fémanyagok valóságos forradalmat idéztek elő az őstársadalomban.

A fémanyagok közül első sorban a rezet ismerték, ezt követte a bronz és később a vas.

A réz feldolgozása kovácsolás által ment végbe, mint mai nap kovácsolják az izzó vasat. Magyarország területén különösen sok ilyen vörös rézből készült eszközök és tárgyak találhatók. E tárgyak sem művészi kivitelnek s nem igen haladják túl a kőkorszakot jellemző egyformaságot. Uj motívumot, új típust alkotni nem ige tudnak, megelégszenek a készközök alakjával.

(Folytatása következik.)

Halálozás. A Bátka közelében fekvő u. n. Téski pusztá tulajdonosa, egy kiterjedt rokonság által szeretett és köztiszteletben állott matróna: özv. Wohl Gáspárné szül. Streisinger Johanna 78 éves korában folyó hó 10-én Losonezon elhunyt. Temetése 12-én nagy részvét mellett ment végbe.

A rozsnói „Sajóvidék” című jól szerkesztett lapjárunk, mely a képviselőválasztások óta politikai lap volt, ismét társadalmi vegyestartalmu hetilappá lett. Letébe helyezett biztosítéka kiutalványoztatott s megszünt politikai lap lenni.

Álarczos mulatság. A polgári olvasókörben a rimaszombati iparosok nyugdíjintézménye javára 1 kor. belépti díj mellett márczius hó 5-ikén álarczos táncestélyt rendeznek, melyre a következő szellemes meghívót küldik szét: „Idézés. Márczius idusa előtt tiz nappal, tehát márczius 5-ikén, a rimaszombati Polgári Olvasókörben vidám lesz az élet. Azért saját jól felfogott kedvének érdekében már este 8 órakor tartsa kötelességének mindenki, a kinek szeme ebbe az idézésbe beleütközik, vagy akinek ez bárminő uton a kezébe akad, ott megjelenni: mert ott és akkor lesz megtartva a mult évben elmaradt főszereplő helyett kárpótlásul egy látványosságban gazdag, álarczos bolondságokkal s szellemesebbnél szellemesebb o-tobaságokkal egybekötött táncestély, melyre eljöhét mindenki, a kinek az ex lex kedvező körülményei és áldásai folytán az első fertálykor meg nem fizetett adójából egy koronája még megmaradt. Ezért a megmentett egy koronáért a még eddig se szárazon, se tengereken szokásban nem volt dus és bőkezű ajándékok és meglepetések fogják érni mindazokat, akik a rossz kedvüket erre az éjszakára otthon hagyják Nevezetesen: 1. A Polgári Olvasókör a körülményekhez képest befutott. (Ha t. i. nagyon hideg lenne, nagyon; ha kicsit, kicsit.) A város utcáin elromlott villanylámpák által megzavart lánkokat saját helyiségében koncentráltatja. 2. A rendezőség minden belépőnek vallás, politikai pártállás- és nemkülömbőség nélkül egy-egy sorsjeggyel kedveskedik. E sorsjeggyel semmiféle huzás-halasztás nem fog járni; mert fáradhatatlan és éber rendezőségünk vagyoni felelősséget vállal az iránt, hogy éjfélkor a huzást okvetlenül megtartja s a nyereséget a szerencsés nyerőnek minden finanszebeavatkozás és levonás nélkül, sőt még bélyegtelen nyugta nélkül is kiszolgáltatja. 3. Minden századik belépő (még ha béli belépő nélkül lépne is be), egy olyan ajándékot kap örök emléke, amire büszke lehet, míg él; s ezeknek már előre is hosszú és boldog életet kíván az éber és fáradhatatlan rendezőség. (Ennek okáért, hogy mindenki századik lehessen, a rendőrséget a kasszától lehetőleg távol tartjuk, hogy a kívánatos és minél nagyobb csoportosulást zavart ne szenvedjen.) 4. A fáradtságot nem ismerő, éber és fürge rendezőség minden követ, sőt szabadalmas városunkban egy néhány általánosan ismert és kimagasló járdakövet is megmozgatott e mulatság népszerűsítése céljából s már is bizvást reméli, hogy ez alkalomra a három évet kiszolgált katonákat mind hazabocsájtják. A felülfizetésekkel szemben egyébként a már megszokott frázisokkal élünk. T. i. megköszönjük s hírlapilag stb. ... Minden önzés és haszonlesés kizárva. De ha mégis valami haszon lenni találna, ezt a rimaszombati iparosok nyugdíjintézménye javára fordítjuk. Minél tömegesebb s zajosabb részvételt kér a fáradhatatlan, éber, áldozatot nem ismerő, laukadatlan buzgósága rendezőség.”

Végtárgyalás. A rimaszombati kir. törvényszék folyó hó 19-án ítélkezett a Náray J. Albert laptulajdonosnak a „Polgári Olvasókör” ellen indított rágalmazási perében. A „Gömöri Hírlap” ugyanis az olvasókörből való kiltitása után a kör ellen több ízben erős támadást intézett, mire a „Polgári Olvasókör” választmánya azzal válaszolt, hogy a „Gömör-Kishont”-ban közzétette azt a régi jegyzőkönyvet, mely a Náray záratására vonatkozó határozatot tartalmazta. Ezért Náray Albert mint magánvádló Varga Lajos, dr. Cziner Miksa, Csernay Dániel, Istók József, Bodor László, Spuriusz József, Cseh István, Kathon Géza, Tomay Alajos, id. Badinyi Gyula, Soós Ferencz, Rábel Miklós és id. Balázs József ellen sajtó útján elkövetett rágalmazás címén pert indított, s a kir. törvényszék Kolbay Sándor elnöke alatt Lengyel György, Velesz Ferencz bírák és Fodor Zoltán jegyző részvétele s nagy érdeklődés mellett tartott tárgyaláson a három utolsó vádlót felmentette, a többieket pedig a becsületsértésben mondotta ki bűnösnek s 5 korona fő és 2 korona mellékbüntetésre s a költségek viselésére ítélte. Az ítélet marasztaló része ellen az e ítélek, de a magánvádló is felebbeszórást jelentettek be.

Tea estély. A rimaszombati kaszinó otthonias és kellő kényelemmel berendezett helyisége igen megtetszett Rimaszombat város szórakozni szerető intelligens hölgyközönségének is, miért is több ízben óhajtaná azt — már csak társadalmi életünk felpezsdítése céljából is — oleső és kedélyes szórakozási helyül felhasználni. A mint biztos forrásból értesültünk, a kaszinó vigalmi bizottsága — a szórakozni óhajtó t. hölgyközönség kívánására — folyó-évi márczius hó 6-án igen kedélyesnek ígérkező „tea-estélyt” szándékozik rendezni, mely házias mulatság iránt már is kiváló nagy érdeklődés mutatkozik a legszélesebb körökben.

Kizárt tanulók. A rimaszombati egy. prot. főgimnázium tanári kara, mint fegyelmi szék legutóbbi ülésében W. G. VI. és G. S. IV. o. tanulókat többszörös tilos kártyázás és kártyázásra való esábitás büne miatt az iskolából való nyilvános kizárára ítélte. Az ítéletet az igazgatótanács megerősítette, s így az ítélet jogerős. — Midőn a tanári karnak és az igazgatótanácsnak s szigorú, de a jó és tisztességes tanulóknak a rosszaktól való lehető megmentését előző határozatát megnyugvással fogadjuk, egyszersmind hisszük, hogy e szomorú eset, mint intőpélda nevelő, jó hatással lesz az ifjúságra, a jó és rossz iránt egyaránt fegyelmy lelkére, erkölcsös és férfias jellemének fejlődésére.

Elkésztett helyreigazítás. Még a mult évben referáltunk a garami új vasut megnyitására és megírtuk, hogy a pohorellavasgyári iskolás gyermekek az első vonatot lelkes hazafias dalokkal üdvözölték. Kissé elkésve most kapjuk a helyreigazítást illetékes helyről s kéri annak közlését, hogy ezek a derék iskolás fiúk a falubeliek voltak, kik Bahéry József tanító vezetése alatt vonultak ki, s éljenzéssel és énekeszével üdvözölték a berobogó vonatot, melyet Dollák Rezsó plébános,

Kajaba Árpád jegyző és Dvorszky Ferencz tanító is testületileg fogadott. Ez alkalomból Mandel és Quittner vállalkozók a szegény sorsu iskolásoknak tanszerekre pénzt is adtak.

Hangverseny. A rimaszombati egyesült prot. főgimnázium tanári kara és ifjúsága folyó hó 13-án a „Három Rózsá” nagytermében minden tekintetben szépen és fényesen sikerült hangversenyt rendezett. A műsort az ifjúsági dalkör „Fel, fiúk fel!” kezdetű indulóval nagy hatással nyitotta meg. Hasonló sikere volt az ifjúsági zenekar „Keringő egyveleg”-jének, mely után Tarpay Nagy Lajos VIII. osztályu tanuló ügyesen adta elő Thewrewk Istvánnak humoros monológiát „Az ingomb”-ot. A következő pontban az ifjúsági dalkör „Kurucz dalai” oly lelkesedést szültek, hogy a nagy tapsvihar és éljenzés csak akkor szűnt meg, a midőn a dalkör nagy szaktudásu és diadalokhoz szokott vezetője: Matólesy Pál ismétlésül a poroszok gyönyörű himnuszát: „A rajnai őrszemet” (a Wacht am Rheint) énekelte el hasouló sikerrel. Pósa Bela VIII. osztályu tanuló, az ifjúsági „Tompakör” elnöke állandó derűtségben tartotta a diszes és előkelő közönséget humoros czim nélküli felolvasásával. Végül az ifjúsági zenekar fejezte be köztetszéssel és megismétléssel a „Drótos tót” című operettből vett indulójával az eléggé változatos hangversenyt, mely után hajnalig kitaró jókedvel járta a tánczot az egybegyűlt ifjúság.

Megfagyott az uton. Mult hétfőn estefelé az ózdi vásárról hazafelé jöve, Boján Béla harmaczi fiu apjától észrevétlenül elmaradt az uton. Mikor hazaérkezett Boján István, akkor vette észre, hogy fia nem követi, de nem nyugtalankodott, gondolván, hogy majd csak hazajön a fiu Miután azonban hiába várt, hajnalban keresésére indultak s meg is találtak a fiut az ut mellett, de halva. Az esetet a bíróságnak bejelentették, mely az eljárást megindította s esütőrtökön a hullát az orvosok felboncolták Harmacson. Kiderült, hogy a beteges fiu az akkor éjjel beállott nagy hideg következtében megfagyott.

A „Szegény-Gyermek-Konyha” javára a lefolyt héten háias köszönettel vettem a következő jótékony adományokat: Dr. Mesko Miklósné 5 korona, 8 liter lenese, Ternyey Jánosné burgonya, özv. Szabó Györgyné szül. Maléter Matild 4 korona, Kohn József 1 drb. jub, Baksay Istvánné 5 korona, Erdélyi Mihály turó, Farkas Zoltánné 10 kor. Rimaszombat 1904 febr. 23. özv. Dr. Marikovszky Istvánné.

Előbeosztás. A helybeli m. kir. áll. méntelep-nél az előbeosztás mult héten ment végbe, s ez alkalommal itt volt Perczel Dénes százados, a debreczeni ideigl. méntelep paranesnoka is. Itt említjük meg, hogy az állami méneknek a fedeztetési állomásokra való expedálása már folyamatban van s 28-ikán befejezést is nyer.

Gyanus haláleset. Niksics János, 31 éves horvát származásu rónapataki lakos, bányamunkás, mult vasárnap lakásáról elment egyik rokonához a falu végére, hogy a keresztelőn részt vegyen. De nem jutott odáig — pedig józan volt, s nem is tudták hova lett, csak harmadnapra találtak meg holttestét a vízben egy nyírfa kiálló részén. Miután ütés nyomai voltak a fején, jelentést tettek az esetről, s a nagyrőzei járásbírósa meg is indította az eljárást. Dr. Zehery István törvényszéki és Dr. Krecs Gyula vashegyi orvos pénteken a hullát felboncolták s konstatálták, hogy az ember vízbeult. A vizen ugyanis egy gondatlanul ráhelyezett rozsz palló vezet s bizonyára erről bukott le a szerencsétlen véget ért munkás ember, — kinek halála gyanus volt, mert az e vidéken élő bányamunkások verekedő természetűek.

Miskolczi II-ik tenyészbika vásár. A Borsodmegyei Gazdasági Egyesület Miskolczen 1904. évi márczius hó 2-án tartandó II-ik tenyészbika vásár igen élénknek ígérkezik, nagyszámu bika van eladásra bejelentve s az érdeklődés a vásár sikerét előre is biztosítja. Ugy az eladó mint a vásárló gazdaközönség figyelmébe ajánljuk.

Öngyilkosság. Szombaton f. hó 20-án Almási Samu 20 éves napszámos fiu, miután állítólag ellenezték szüleit, hogy a fiatal fiu egy nekik nem tetsző nővel házasságra lépjen, egy nagy konyhakéssel felvágta a hasát, s aztán futásnak indult az u. n. seregben levő lakásukról. A hidon azonban összeesett, s beszállították a kózkórházba, hol vasárnap délelőtt meghalt. Temetése kedden délután nagy részvét mellett ment végbe.

A magyar birodalom története. A csády Ignác hatalmas munkájának, melynek első kötetét olyan nagy tetszéssel fogadta a sajtó és közönség, tizenkét új füzetet fekszik előttünk. Ezek (22-33) a II. Ulászló megváltsztatától a II. Rákóczy Ferencz felkeléséig terjedő időszakot tárgyalják ugyanazzal a módszerrel, mely a munka első kötetét teszi történelmi irodalmunkban páratlanul álló alkotássá. Az események ez új füzetekben is rendkívüli mélységü kultúrtörténeti háttérből alakulnak ki és keretükben a nemzet minden rétege képviselve van. A mi különösen meglep a csády munkájának ebben a második részében az a biztosság és világosság, mellyel a Zápolyayak korát rajzolja. Ez az időszak ugyanis történelmünk leghomályosabb, tudományosan legkevésbé tisztázott korszakai közé tartozik, sőt a mit tudunk róla, azt is főleg a császár és a magyar udvari kamarilla érdekében és befolyásával készült kuttókból tudjuk. Ugy, hogy valóban csak éles szem tud a szándékos ferdtetés és leplezetés sűrű fátyolán áthatolni. Es Acsády szeme áthatolt. Talán az első, ki a Zápolyayoknak igaz és világos jellemrajzát festette meg. A világosság általában is legtöbb jellemzője Acsády művének. Es ez annál nagyobb érdeme a kiváló szerzőnek, mert előadásába a nemzet olyan rétegeit is bevonja, melyekre eddig vajmi kevés figyelmet fordítottak. Mint az első kötetben, ugy a most megjelent füzetekben is hatásosan domborítja ki, hogy ezt a nemzetet a benne kialakult néposzállyok összessége tartotta fenn, hogy dicsőségében éppen olyan része van a munka bajnokainak, a földmivelő jobbágyoknak, az ipar és kereskedelem uttörőinek és felvirágoztatóinak, mint a kard vitézeinek. Acsády ragyogó nyelvről, stílusának emelkedettségéről, az első kötetből megjelent bírálatok után felesleges szólni. Csak azt említsük még meg, hogy az újabb füzetek kiállításá színtén fényes és hogy a szöveget szebbnél szebb és tanulságos illusztrációk díszítik. Egy-egy füzet ára 60 fill., kiadjuk az Atheneum.

Nyilvános számadás. A tamásfalvai „Petőfi-egylet” 1904. február hó 14-én tartott jelmez estélylyel egybekötött táncmulatság

bevétele volt	137 korona 54 fill.
kiadása	108 „ 83 „
Maradvány:	28 korona 71 fill.

A melyhez felülfizetésekkel hozzá járultak: Garai Arnold 2 kor., Pavlik Pál 2 kor., Lévai Izsó 1 kor. 20 fillér, Kocsis Pálné 60 fill., Faragó Sandor, Andrik Andrásné, Andrik Marika 40—40 fillér, Menyhart János, Lipsei János, Vinter Gyula Misove Mihály, Nagy Istvan, Breznyan József, N. N., N. N. Haban Lajos, Andrik Jánosné, Szlavkovszki János 20—20 fillér.

Nyilvános köszönet. F. hó 16-án a nyu-tyai kötelezett tüzolto testület által saját alapja javára tartott táncmulatság alkalmával felülfizettek: Steinhausz B., Molitörizs Z., Paulovics J., Kolbenheiyer J. 2—2 kor., Lévai I., dr. Hruska J., Hrebenda A., Gavora K., Fancisci E., Gyurkovics J., Mátk M., Baumenthal B., Koczka P., Keszler J., Bradasz J., Solcz A., Korach J. és Takács J. 1—1 korona, összesen: 22 kor.

Nyilvános nyugtázás. A kokovai iparos olvasó- és tarsalgókör által f. év február hó 14-én saját könyvtárának gyarapítása javára rendezett műkedvelői előadással egybekötött táncmulatságon felülfizettek: Farkas Ábrahám képviselő és Kuöpller Károly 20—20 korona, Holko Lajosné 3 kor., Fúzy Rezsó 2 korona 40 fillér, Rimek Bela 2 kor. 40 fill., Rimek N. 2 kor. 40 fill., Tandlieh Armin 1 kor. 20 fill., Novek Dezsó 1 kor. 20 fill., Neimann Mór, Banczik Samuel es Helló János 1—1 kor., Gööz József, Álomástónók (Rimabánya), Kuchta András, Spitz Henrik, Laner N. és Csindik Lajos 40—40 fill., Havas Ignác, Góczinger N., Smid Lajos, Peck Hugó, Bujak István, Stubendk József, Szviezsényi Péter, Spilberger N. és Szalvetter Ede 20—20 fillér.

Nyilvános nyugtázás. A jánosii dal- és olvasó egylet által a folyó hó 13-án tartott jótékonycélu táncmulatság alkalmával felülfizettek: Hazay Andorné 2 kor., 40 fill., Varga Miklós, Becske Zs., Dobos Ilona, Husnyér András, Tuba Janos, Molnár József és Turóci Miklós 2—2 kor., Tuba Ambruzs 1 k., 40 fill., Zolyomi Miklós 1 k., 40 fill., Michelek László 1 k. 20 fillér, Ruzskay Gyuláné 1 k. 20 fill., Toma István 1 korona, Korent Vilmosné, Biró Piroška, Bódi József és Lakatos János 40—40 fill., Varga Barna 20 fillér. — Fogadják a nemes adományozók az egyesületet köszönetül.

Nyugtázás. A tornaljai járási általános ipartestület 1904 február hó 7-én tartott zártkörű táncmulatságon bevétel jegyekből, felülfizetésekből és beküldött díjakból volt

241 kor. 60 fill.,	
kiadás	121 „ 58 „
tiszta jövedelem	120 kor. 02 fill.,

a melyhez felülfizettek: Darai József 2 kor. 40 fill., dr. Ferderber Jakab és dr. Király Kálmán 2—2 kor., Hevessy Lajos 1 kor. 40 fill., özv. Antalfy Lászlóné és Botlik Andor 1—1 kor., Kerekes Istvánné és Kogler János 80—80 fill., Hauer József 60 fillér, Baán Károly, Iván Adolf, Vojtko András, Fábian József, Saliga József, Hornyák József, György Béla, Markovics Dezsó, Glücksthal József, Balázs István, id. Facsinay István, Darvas József, Krasznér György, Lukács Jenő, Gézi Kálmán, Wohlgemuth Hermann, Szász Albert, Krokovai József, Groszmann Ignätz, Nauman Manó, Remenyik Bertalan, Rusznyák Herman, Bauhofer Cornél és Weidman Mór 40—40 fill., Szepesy Andor 20 fillér, Folyamy Erzsike, Zsigmond László és Tornallyay Zoltán 4—4 k., Magyar János 5 kor., Lenkey György 3 kor., Bubelinyi Soma és N. N. 2—2 kor., Borzy János 1 kor. 60 fill.

Sürgös!
A nagyszlabosi állami kiseddóvó-intézetbe szerény igényü, kifogástalan erkölcsü, éltesebb korú **dadát** keresek.

Bővebb felvilágosítással bárkinek is szívesen szolgálok **márczius hó 1-éig Rimaszombatban**, azon-tul **Nagyszlaboson: György Erzsébet**, óvónő.

Hirdetés.
Rimaszombatban, a **Jánosi-utca 38. sz. alatt**, a vásártérhez közel fekvő emeletes haznak emeleti lakosztálya **1904. évi május hó 1-étől bérbeadó**, de maga az egész ház, tagas udvar és a Rima folyóig terjedő rendezett gyümölcsös és veteményes kert **szabad kézből örök áron is eladó.**
Szerényi János.

Gömöri Ede
vendéglőjében jó minőségü **csongrádi bor** hterenként 30 krért kapható hazakhoz kihordva.

Üzletáthelyezési jelentés.
Van szerencsém a nagyérdemü közönségnek tudomására adni, hogy **folyó hó 15-étől** jó hírnévnek örvendő

férfi szabó üzletemet
özv. **Miskolczi Istvánné** czukraszadaja mellé helyeztem at. Egyben tisztelettel jelentem, hogy üzletemet **hazai** gyártmányu legjobb minőségü **kesz férfi** és **gyermekruhákkal** bővítettem ki, melyeket a **legjutányosabb** arakon bocsatom a t. vevőközönség rendelkezésére.

További raktáron tartom a **legfinomabb hazai, angol és brünni** szövetekeket, melyek a legkényesebb izlést is kielegitik.

Magamat a nagyérdemü közönség jóakaratu partfogásába ajánlva, pontos és jó kiszolgálást biztosítva, maradok kiváló tisztelettel

Rimaszombat, 1904. évi február hó 20-án.
Tomay Alajos.

A „Tomba“-szállodában
Gede István vendéglős kitünő minőségű **putnoki ó-bort** — utcán át kimérve — literenként 30 kr-ért árúsít. 3—*

Eladó ház.

Rimaszombatban, a **Pokorágyi-utca 40. szám** alatt fekvő házas telek, mely három utcára néz fronttal, s így kisebb telkekre észszerűen felosztható; és a mely áll 680 □ öl területen; a lakás pedig rendelkezik 6 szobával, konyha, kamara, pinczével és a szükséges minden mellékhelyiséggel, **szabad kézből eladó.** — Értekezhetni lehet a ház tulajdonosával: **Lukács Géza** rimaszombati lakossal. 1—3

Pályázati hirdetmény.

Nagyőröze r. t. városánál elhalálozás folytán megüresedett

polgármesteri állásra,

mely 2800 korona fizetés, 600 korona lakbérrel van összekötve, ezennel pályázat hirdettetik.

Az 1883. évi I. t. cz. 5. §-ának VII. pontja értelmében megkívánt elméleti képzettséget igazoló s eddigi foglalkozásról szóló hiteles bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérvények **1904. évi márczius hó 24-ik napjáig** bezárólag Nagyőröze város polgármesteri hivatalához benyújtandók.

A választás **1904. évi márczius hó 26-án** fog megtartatni.

A pályázók kötelesek kimutatni, hogy a magyar nyelven kívül a tót nyelvet is legalább szóban bírják. Nagyőröze, 1904. február hó 19-én.

Homola András, városi tanácsos.
 h. polgármester.

1—2

A rimaszombati új főgymnasium

közelében a **Lozonczy-utca 51. sz.** alatt levő s egy nagyobb utcai és kisebb udvari lakásból álló ház, udvarral, kerttel és mellékhelyiségekkel együtt **szabad kézből eladó** — Értekezhetni ugyanott **ö. v. Borsody Károlynénál.** 1—4

Kiadó lakások.

Tamásfalán (a volt Molnár Lajos-féle házból) **ket lakás:** az egyik 4 szobás, a másik 2 szobás, a hozzá tartozó mellékhelyiségekkel **1904. év május hó 1-től** bérbé kiadó — A lakások megtekintése, valamint a feltételek iránt értekezhetni lehet **Szabó József** mészáros tulajdonossal. 3—*

Hirdetmény.

366. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **dr. Piek Mór** ügyvéd mint **Filip Ignác és fia** bonyhádi cég esődtömeggondnokának végrehajtónak, **Kalás Márton** végrehajtást szenvedő elleni 847 kor. 70 fillér s járuléka iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t. cz. 144. és következő §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Rimaszombat városában fekvő s a Kalás Márton rimaszombati 89. számú telekjegyzőkönyvben A. 1. sor. 2050/4. brzi szám alatt foglalt szántóföld bitokára 285 korona;

és a rimaszombati 733. számú telekjegyzőkönyvben A. 1. sor. 2050/3. brzi szám alatt foglalt szántóföld bitokára 339 koronában megállapított kikiáltási árban elrendelték s annak megtartására határnapul **1904. évi márczius hó 8-ik** napjának délelőtti 10 óráját Rimaszombatban, a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatósághoz tűzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsáron alól is el fognak adatni.

Árverelni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át, azaz 28 korona 50 fillér és 33 korona 90 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvény-cikk 42 §-ában jelzett és az 1881. évi november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881. évi LX. t. cz. 170 §-a értelmében bánatpénzének a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiálltva elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék mint tkkvi hatóság 1904. évi január hó 27-én.

Veesz, kir. tiszteki albiró.

Kiadó lakás.

Rimaszombatban, a **Tomba M-utca 17. sz.** alatt levő lakás, mely áll 3 szoba, előszoba, élőkamra s mellékhelyiségekből s a hozzá tartozó **Rimaparton lévő gyümölcsös és veteményes kerttel együtt folyó évi május hó 1-től** bérbeadó. — Értekezhetni: **Barna Imre** városi rendőrkapitány urnál. 3—3

Birtok eladás.

Fodor Agostonné Abaffy Mária urnó örökösöknek 516 holdas lénártfalvi, 597 holdas feledi birtoka; továbbá 5 holdas putnoki szőlője holdját 1200 □ öllel számítva — **eladó;** a kötelező alakban kiállított — a külsőségre és a belsőségre elkülönítetten is tehető — áránlatok **folyó évi márczius hó 15-ik napjáig** a család megbízottjához **Kubinyi Aladárhoz Rimaszombatba** küldendők, de bármely örökös kezéhez is átadhatók. 2—2

Saját termésű

ajnácskői és almágyi borok a következő minőségűek kaphatók:

1903 évi termésű új bor pécsettelt literes üvegekben	45 kr.
1902 évi termésű pécsettelt literes üvegekben	35 kr.
5 éves kitünő vörös bor literenként pécsettelt üvegekben	60 kr.
Kitünő 8 éves fehér bor $\frac{7}{10}$ literes üvegekben — különösen lábadozók és betegek részére nagyon ajánlható	1 frt 05 kr.

Az üvegre **külön 5 kr.** letét teendő le.
Benyó Lajos és **Benyó Károly** örökösseinél.
 Szpartó utca 12 szám alatt.

Tavaszi vetésre ajánlunk

míg a készlet tart; kitünő minőségű, bő termő **Diadal-zabot.** — **Probstei-zabot.**
 Métermázsásként 13 koronáért rimaszécsi magtár vagy vasúti állomás akkút. — Valódi **Hanna árpát** és **tiszta bükkönnyt** 14 koronáért. — Megrendelések intézendők: **Herczegi főintézőség Rimaszécs.** 3—4

Hirdetmény.

55. sz. — Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyőrözei kir. járásbíró 1904. Spi I. 109/3 számú végzése által **dr. Vieszt Károly** ügyvéd által képviselt, a nagyőrözei takarékpénztár végrehajtató javára, **Prészada János és társai** ellen 9900 korona tőkekövetelés és járuléka erejéig elrendelt bízt. és kiel. végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 3803 koronára becsült ló, szekér, sertés és különböző ingóságokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladottnak.

Mely árverésnek az 1904. V. 64/2. számú kiküldött végzés folytán a helyszínen, vagyis alperesek lakásán Jolsvatapleczán és Giczén leendő eszközölésére **1904. évi február hó 29-ik** napjának d. e. 9 órája kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §§-ai értelmében a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívottnak mindazok, kik az előtervezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítettséghez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírt kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni a törvényes következmények terhe mellett el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik. Nagyőröze, 1904. évi február hó 17-én.

Holló Arzén, kir. bír. végrehajtó.

Eladó borbély-üzlet.

Tiszolczon egy jó forgalmu borbély és fodrász-üzlet elutazás miatt azonnal eladó. — Értekezhetni: **Liptay Andor** tulajdonossal ugyanott.

Kiadó lakás.

Rózsa-utca 12-ik szám alatt épült új emeletes házban: négy szoba, előszoba, konyha, eselészoba, kamra, pincze, zárós külön padlás, fűtőkamra és mosókonyhából álló **emeleti lakás** ez évi **május hó 1-től** bérbeadó. Bérleni kívánók értekezhetnek 3—3

Kalocsay Gyulával.

Pályázat.

A rimaszombati római kath. „Olvasó-egylet“ udvarnoki állására,

mely lemondás folytán **1904. évi május hó 1-én** megüresedik s mely 480 korona évi fizetés, szabad lakás, fűtés és világítással van egybekötve, — pályázat hirdetik.

Pályázók csak római katolikus vallásu egyének lehetnek, kik keresztlevelük és erkölcsi bizonyítványukkal felszerelt és **sajátkezüleg irt** kérvényüket, melyben családi állapotukat jelezni tartoznak. — az egyleti elnökségnél **1904. évi márczius hó 15-ig** nyújthatják be.

A megválasztott udvarnok tartozik megválasztásakor 100 korona biztosítékot letenni s állását 1904. évi május hó 1-én elfoglalni.

Rimaszombat, 1904. február hó 20-án.

Az elnökség

Tüzifa eladás.

A rimaszombati vasúti állomás melletti rakodó helyen:

I. ső osztályu hasábos bükkfa 1 méter	6 kor.
Ugyanez egyszerre 4 méter vételnél	22 kor.
II. od osztályu dorong bükkfa méterenként	5 kor.

Utaltvány váltandó **Blumenthál L.** bal mérési üzletében, Janosi-utca 14. sz. 2—5

Hirdetmény.

A nagyőrözei kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszék (a nagyőrözei kir. járásbíró) területén lévő Murányhosszurét község határában fekvő a **Koszper János, Koszper György és Koszper András** tulajdonát képező murányhosszuréti 114 számú telekjegyzőkönyvben foglalt ingatlanokra az árverést 992 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1904. évi április hó 28-ik** napjának délelőtti 9 órakor Murányhosszuréten, a községi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladottnak fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvény-cikk 42-ik §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi LX. törvény-cikk 170. §-a értelmében bánatpénzének a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Nagyőrözén, 1904. évi január hó 27-ik napján. — A nagyőrözei kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság. **Dessewffy**, kir. jbró.

Kertészeti tudósítás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy a tavaszi idény alkalmával úgy mint az előző években, ez idén is kertészetemben kaphatók mindenféle **szobai dísz-növények.** Ugymint: **pálmák, fikuszok, remek nyiló virágok** sok fajban, a legújabb **ujdonságok.** Különösen ajánlom remek **rózsáimat 100 fajban,** a melyek teljesen külön rózsaházban kultiváltak. 60 faj jeles **crizanthemum,** 40 válfaj **dálék,** újfajta **begóniák, canák** sok fajban. Mindenféle **virág- és zöldségplánták** úgy korai, mint későbbi fajták.

Elvállaltatnak **kertrendezések** és **ujjalakítások** modern kivitelben. Ajánlom **kész preperált koszoruimat** egyszerű és díszes kivitelben olcsó árak mellett. Koszoru-szalagok mindenféle színben, — méterje 60 fillértől felfelé — felirattal. Ezen koszoruk szállításra a legalkalmasabbak.

Készítetek megrendelésre egyszerű és legdíszesebb **élővirág csokrokat, koszorukat** s mindenféle **dísz tárgyakat remek kivitelben olcsó árak mellett.**

Vidéki megbízások pontosan teljesítetnek.

A nagyérdemű közönség további jóakaratu pártfogását kérve vagyok kiváló tisztelettel Rimaszombat, 1904. február hó.

CSINTALAN JÁNOS,

városi okl. mű- és kereskedelmi kertész.

2—2